

انستتاه شهید مدنی آذربایجان
معاونت پژوهش و فناوری

آیین نامه آزمایشگاه مرکزی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی

مقدمه

با توجه به گسترش مراکز آموزش عالی در کشور و با عنایت به اینکه بخش زیادی از اعتبارات مراکز آموزش عالی برای خرید و تأمین تجهیزات تحقیقاتی و آزمایشگاهی تخصیص می‌یابد، سامان‌دهی تجهیزات مذکور امری ضروری به نظر می‌رسد. براساس بررسی‌های به عمل آمده مشخص شده است این تجهیزات در قالب آزمایشگاه‌های کوچک پراکنده، در قسمت‌های مختلف آموزش عالی جانمایی شده و تعداد قابل توجهی از آنها به صورت موازی و تکراری توسط مؤسسات و مراکز آموزشی و پژوهشی خریداری شده است. بدین ترتیب با وجود هزینه‌های زیادی که صرف آن شده، بهره‌برداری کافی از آنها صورت نپذیرفته است. از طرف دیگر برخی از این تجهیزات به دلیل نگهداری نامناسب و عدم استفاده صحیح غیرقابل استفاده و مستهلک شده است. از این رو برای سامان‌دهی وضعیت موجود تجهیزات آزمایشگاهی و تحقیقاتی از نظر نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و نیروی انسانی بر اساس سیاست‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری آیین‌نامه آزمایشگاه مرکزی با شرح وظایف ذیل تدوین شده است. لذا تأکید می‌شود دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، پارک‌های علم و فناوری و مراکز پژوهشی که دارای آزمایشگاه می‌باشند، نسبت به عملیاتی نمودن این آیین‌نامه اقدام نمایند.

ماده ۱. تعاریف

آزمایشگاه مرکزی: به مجموعه‌ای از سخت‌افزارها، نرم‌افزارها، منابع انسانی متخصص و دستورالعمل‌های مرتبط اطلاق می‌شود که در فضای فیزیکی متناسب، بصورت شبکه‌ای برای انجام آزمایش‌های علمی و تحقیقاتی ایجاد و سازمان‌دهی شده است.

مؤسسه: منظور از مؤسسه، دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی زیر مجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

شورا: شورای آزمایشگاه که از این به بعد به اختصار شورا نامیده می‌شود.

ماده ۲. موضوع آزمایشگاه مرکزی

آزمایشگاه مرکزی با موضوع سامان‌دهی امکانات و تجهیزات پیشرفته مورد نیاز گروه‌های مختلف آموزشی و پژوهشی و فناوری، بهره‌وری بهینه از امکانات موجود، صرفه‌جویی و جلوگیری از خریدهای تکراری، موازی و غیر ضروری، امکان بهره‌برداری از داده‌ها در آینده، ایجاد ارتباط بیشتر بین پژوهشگران، انتقال اطلاعات، پرهیز از انحصاری شدن دستگاه‌ها و تجهیزات موجود، فعال نمودن کلیه تجهیزات موجود و امکان دسترسی همه اعضای هیأت علمی، پژوهشگران، دانشجویان و محققان به فضاها و امکانات پژوهشی ایجاد می‌شود. در ضمن امکان دارد تجهیزات مورد نظر در یک فضای سر بسته، در یک محل تجمع شده باشند یا اینکه در قالب آزمایشگاه‌های اقماری بصورت شبکه‌ای و زیر نظر رئیس آزمایشگاه مرکزی آن مؤسسه فعالیت نمایند.

ماده ۳. هدف از ایجاد آزمایشگاه مرکزی

۱-۳. نهادینه کردن فرهنگ اشتراک‌گذاری منابع و توانمندی‌های علمی و آزمایشگاهی (سخت‌افزاری و نرم‌افزاری)

۲-۳. امکان برنامه‌ریزی و مدیریت خدمات آزمایشگاهی

۳-۳. متمرکز شدن تجهیزات آزمایشگاهی جهت ارائه خدمات بهینه پژوهشی و فناوری توسط کارشناسان آموزش‌دیده و متخصص

۴-۳. زمینه‌سازی برای مدیریت نگهداری و تعمیر تجهیزات آزمایشگاهی

۵-۳. جلوگیری از خرید تجهیزات مشابه و فراهم کردن امکان خرید دستگاه‌های ضروری

۶-۳. ایجاد شبکه آزمایشگاهی در سطح مؤسسه با محوریت آزمایشگاه مرکزی

۷-۳. تسهیل در بهره‌برداری بهینه از آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های موجود در مؤسسه

۸-۳. تسهیل خدمات‌رسانی در شبکه آزمایشگاه‌های علمی ایران

۹-۳. امکان مشارکت فعال در اجرای پروژه‌های تحقیقاتی استانی، ملی و بین‌المللی

۱۰-۳. سهولت در برقراری نظام HSE

ماده ۴. مرکز اصلی آزمایشگاه

هر مؤسسه دارای یک آزمایشگاه مرکزی خواهد بود، بنابراین مرکز اصلی آزمایشگاه، درون مؤسسه مربوطه می‌باشد.

ماده ۵. ترکیب شورای آزمایشگاه

- رئیس مؤسسه (رئیس شورا)
- معاون پژوهش و فناوری مؤسسه (نائب رئیس)
- معاون آموزشی مؤسسه
- معاون اداری و مالی مؤسسه
- رئیس آزمایشگاه (دبیر)

تبصره: در صورت نبود معاون پژوهش و فناوری در مؤسسه، مدیر پژوهش و فناوری جایگزین می‌شود.

ماده ۶. زمان و اداره جلسات شورا

تعیین زمان جلسات شورا و ترتیب دعوت بنا به صلاح‌دید شورای آزمایشگاه هر مؤسسه حداقل دو بار در سال و برای رسمیت یافتن جلسه شورا، حضور حداقل سه نفر از اعضای شورا الزامی است. تصمیمات اتخاذ شده با رأی اکثریت نسبی اعضاء به تصویب می‌رسد.

ماده ۷. وظایف شورای آزمایشگاه مرکزی

۱-۷. تصویب چشم‌انداز و برنامه‌های سال و تعیین خط مشی لازم

۲-۷. افتتاح حساب بانکی به نام آزمایشگاه مرکزی برای درآمدهای اختصاصی و گردش مالی آن (به منظور توسعه آزمایشگاه این درآمدها منحصرأً صرف آزمایشگاه می‌شود).

۳-۷. تأمین اعتبار و تغییر در سرمایه آزمایشگاه

۴-۷. تصویب بودجه سالیانه

۵-۷. تصویب ترازنامه مالی

۶-۷. بررسی، تصویب خرید و انعقاد قراردادهای تعمیر و نگهداری تجهیزات آزمایشگاهی

۷-۷. هماهنگ نمودن مصوبات شورا با سیاست‌ها و اهداف شبکه آزمایشگاه‌های علمی ایران (شاعا)

۸-۷. برنامه‌ریزی، سامان‌دهی و نظارت بر فعالیتهای آزمایشگاه مرکزی

۹-۷. همکاری و ارتباط مستمر با رئیس آزمایشگاه مرکزی برای تحقق اهداف و فعالیتهای علمی آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۷. نظارت بر نحوه هزینه‌کرد صحیح اعتبارات

ماده ۸. انتصاب رئیس آزمایشگاه مرکزی

۱-۸. رئیس آزمایشگاه مرکزی به پیشنهاد معاون پژوهش و فناوری و ابلاغ رئیس مؤسسه به مدت ۴ سال منصوب می‌گردد.

۲-۸. تمام فعالیتهای رئیس آزمایشگاه مرکزی زیر نظر معاون پژوهش و فناوری صورت می‌گیرد.

ماده ۹. وظایف رئیس شورا

۱-۹. اداره جلسات شورا

۲-۹. نظارت بر حسن جریان امور به خصوص نظارت بر عملکرد رئیس آزمایشگاه

ماده ۱۰. وظایف رئیس آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۱. اداره آزمایشگاه و نظارت بر حسن انجام امور محوله

۱۰-۲. ارائه راهکارهای مناسب جهت افزایش ضریب ایمنی کار در آزمایشگاه

۱۰-۳. پیشنهاد به کارگیری و تعدیل کارکنان، تعیین وظایف و مزایای مربوط در حدود بودجه مصوب و مقررات

۱۰-۴. امضای اسناد مالی مرتبط با خرید تجهیزات آزمایشگاه از محل بودجه سالیانه و درآمدهای اختصاصی آزمایشگاه با هماهنگی شورای آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۵. ارائه فصلی گزارش مالی و آمار عملکرد و نحوه هزینه‌کرد اعتبارات شاعا به شورای آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۶. تهیه و تنظیم پیش‌نویس دستورکارها و آیین‌نامه‌های مرتبط با آزمایشگاه مرکزی برای پیشنهاد به شورای آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۷. پیشنهاد پرداخت درآمد مشخصی از آزمایشگاه به کارشناسان دستگاه‌ها بر اساس کارایی و تعهد کاری، به شورای آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۸. پیشنهاد توسعه فعالیت‌های آزمایشگاه مرکزی به شورای آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۹. انتخاب مدیران آزمایشگاه‌های وابسته به آزمایشگاه مرکزی با مشورت گروه‌های آموزشی و ابلاغ از طرف رئیس آزمایشگاه مرکزی

۱۰-۱۰. جمع‌آوری نیازهای تجهیزات بر اساس نظر رؤسای آزمایشگاه‌ها و ارائه آن به شورا جهت تصویب

۱۰-۱۱. تهیه بانک اطلاعات تجهیزات تحقیقاتی و آزمایشگاهی

۱۰-۱۲. همکاری مستمر با دفتر امور پشتیبانی پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۱۰-۱۳. نظارت بر نظام تعمیر و نگهداری تجهیزات

۱۰-۱۴. ابلاغ و پیگیری مصوبات جلسه شورا

۱۰-۱۵. ارسال گزارش سالیانه به رئیس شورا

ماده ۱۱. وظایف نائب رئیس شورا

۱۱-۱. اداره جلسات شورا

۱۱-۲. ارسال گزارش عملکرد سالیانه با تأیید رئیس شورا به معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده ۱۲. نحوه تغییر آیین‌نامه

شورای آزمایشگاه مرکزی مکلف است در پایان هر سال، آمار عملکرد آزمایشگاه را به همراه پیشنهادهای لازم به معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارائه دهد تا این معاونت با جمع‌بندی گزارش‌ها و پیشنهادهای احتمالی آزمایشگاه‌های سراسر کشور، نسبت به تغییر احتمالی آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۳. وظایف دفتر امور پشتیبانی پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۱-۱۳. دریافت گزارش آزمایشگاه‌های مرکزی سراسر کشور

۲-۱۳. نظارت بر عملکرد آزمایشگاه‌ها

۳-۱۳. تخصیص بودجه و اعتبارات، متناسب با مشارکت مؤسسه

۴-۱۳. پیشنهاد تغییر احتمالی آیین نامه

ماده ۱۴. تصویب

این آیین نامه در ۱۴ ماده و یک تبصره در تاریخ ۹۴/۲/۲۲ مورد تصویب قرار گرفت و از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا است.

فرم مشخصات سند

عنوان سند: آیین نامه آزمایشگاه مرکزی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی

تاریخ سند: ۱۳۹۴/۲/۲۲

تاریخ تصویب سند: ۳/۳/۱۳۸۴

تهیه کننده: دفتر امور پشتیبانی پژوهش و فناوری، شبکه آزمایشگاه‌های علمی ایران (شاعا)

آیین نامه آزمایشگاه مرکزی دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری و مراکز آموزش عالی به استناد مفاد بند ۲ بخش ب ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و بند ۲-۱ سیاست‌های کلی علم و فناوری تاریخ ۹۳/۶/۲۹ ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری و همچنین بهره‌گیری از نظرات دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها و مراکز آموزشی و ترغیب دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و آموزش عالی برای ایجاد آزمایشگاه مرکزی و افزایش بهره‌وری از امکانات و تجهیزات پژوهشی به تصویب معاون محترم پژوهش و فناوری وزارت متبوع رسید و جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

تصویب کننده:

وحید احمدی

معاون پژوهش و فناوری